

СТАНОВИЩЕ
за дисертационния труд на Десислава Димитрова Данева
„НЕФИГУРАЛНАТА СТЕНОПИС В БЪЛГАРИЯ ОТ СРЕДАТА
НА ХХ ВЕК ДО ДНЕС”
за придобиване на образователна и научна степен „доктор”,
от проф. д-р Бисера Вълева – СУ „Св. Кл. Охридски“

1. Представеният за становище дисертационен труд на Десислава Димитрова Данева се състои от Увод, Четири глави, Заключение, Декларация за оригиналност, Библиография, албум със снимки и списък на илюстрациите. Към общото тяло, като приложение, са включени и публикациите на докторантката. Текстът съдържа елементите на докторска дисертация и разработването му е насочено към важна визуално-пластична част от българското монументално изкуство. Ползваната литература се състои от 119 заглавия от български автори, 5 заглавия от чужди автори, 6 уебсайта.

2. Целта и задачите, както и предметът на изследване в дисертацията, са логично определени и интелигентно формулирани.

3. Обектът и основен изследователски проблем на докторския труд за нефигуралната стенопис в България е значим за визията и развитието на българското монументално изкуство. Той е представен във втора глава и обхваща един изключително динамичен период – времето между средата на 40те години на ХХ век до наши дни. За този, в исторически план, недълъг период са характерни динамични и драматични промени (по Д.Аврамов).

4. Може да бъде отличен анализът, който докторантката прави във втора глава „Нефигуративното изкуство в контекста на световното и българско изкуство“ на стр. 50. Десислава Данева се аргументира, че първоначалната поява на нефигуралните произведения (визирайки изследвания период) променя пластиката на българската стенопис. Развитието в стилистиката на част от произведенията създадени през 70те години на ХХ век, докторантката логично обвързва със създаването на комисията по синтез-съвместна дейност на художници - монументалисти и архитекти. За този период Д.Данова уместно подчертава ролята и влиянието в българското монументално изкуство на художници с архитектурно образование, като Илия Илиев и Йордан Марков, които привнасят композиционни елементи от архитектурата в стенописта. Докторантката защитава тезата си с примери за общо цветови, конструктивистични композиционни решения в комплекс „Люлин“, оформлението на калканите в гр. Козлодуй, гр. Сандански, гр. Бургас и др.

5. Визуалният матриал е добре подбран и аргументира основната цел на изследването. Методите, които Десислава Данева прилага са културно – исторически метод, за примерите

от най-новите тенденции в стенописа - социологически анализ, като при описанието и класификацията на стенописните произведения - методите на формалния анализ.

6. Бих отличила като постижение на докторския труд на Десислава Данева четвърта глава „Анализ на българската нефигурална стенопис. Установяване на критерии за класификация на групи според тях“. Чрез методът на сравнителен анализ, в тази глава са представени и анализирани множество произведения и на монументалното изкуство в различен материал, отбелязани са съществени художници изграждащи образа на съвременното българско монументално изкуство. Представени са различни типове „нефигуративни“ произведения на работилите в периода автори (К.Гецов, М. Гарудис, О. Гочев, Н. Панайотов, Р. Челебиев). Анализите са направени задълбочено и коректно, а изводите са в подкрепа на приносите на дисертационния труд. Поради съществената промяна в социалната система (1989) коренно се променя философията и визията на изкуството въобще. В работата си докторантката отделя подобаващо внимание на творчеството на Димо Заимов, който работи активно нефигурални композиции и в двата разглеждани периода (преди и след 1989г.). Съществен е приносът от декларацията за оригиналност, в който „чрез сравнителен анализ между двата периода се извеждат в обобщен вид развитието на тенденциите в нефигуралната стенопис – зараждане, трансформиране и смесване като последица от постмодернизма“. Особено съществен е проблемът за включването на визуално - пластичните изкуства в суперструктурата и нарушаването на автономността на монументалното произведение, което от авторско се превръща в колективно чрез кураторство, като придобива и известна кавалетност, както и работа „без възлагане“. Пример са естетските мозайки на Илия Илиев, както и кураторските проекти на Олег Гочев. Тези проучвания биха били от полза в академичната подготовка на студентите от специалност „Стенопис“, „Изкуствознание“, „Културология“ от всички университети, в които съществуват.

7. Чрез двете направени публикации в сборник с доклади (издания от конференции на НХА) резултатите от дисертационния труд имат минималната изисквана популяризация в специализирана научна среда.

8. Като препоръка към работата е подобряването на структурата на труда. Има съществен дисбаланс между главите – от 14 стр. за първа глава до 74 за четвърта. Тази бележка е в подкрепа на по-цялостно и компактно въздействие на текста на докторантката. Тя не променя съществено впечатлението от работата на Десислава Данева

9. Авторефератът отразява всички основни идеи в цялостната разработка.

10. Заключение

Съгласно ЗРАСРБ, впечатленията ми от резултатите в представения труд „Нефигуралната стенопис в България от средата на XX век до днес“, както и мнението ми относно изводите, автореферата и научните публикации на докторантката, имам основание да смятам, че трудът има качествата на дисертационен и да предложа на научното жури да присъди на Десислава Димитрова Данева образователната и научна степен „доктор“.

проф. д-р Бисера Вълева
СУ, „Св. Климент Охридски“
ФНПП, катедра „Изобразително изкуство“

02.04.2015

София